

13.6.2022

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
Valiokuntaneuvos Mika Boedeker
LiV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausuntopyyntö U 48/2022

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi; KOM (2021) 558 lopullinen

LUT-yliopisto kiittää asiantuntijalausuntopyynnöstä ja toteaa lausunnossaan seuraavasti.

Energiatehokkuuden kehittämisen tarve ja toimivuus

Komissio ehdottaa että. ” *Komission kaavan mukaisesti lasketut osuudet ovat neuvotteluiden aikana tarkentuneet siten, että Suomen vuoden 2030 energian loppukäyttö rajattaisiin kaavalla tasolle 250 terawattituntia (301 TWh vuonna 2019) ja primäärienergiankulutus tasolle 360 terawattituntia (kokonaisenergiankulutus 378 TWh vuonna 2019).* ”

LUT-yliopisto muistuttaa, että EU vetystrategia edistää sähköisten polttoaineiden käyttöä tapana saavuttaa hiilineutraalius. Suomessa on esimerkiksi ehdotettu, että SSAB Raahe (ja muutama muu terästehdas) alkaisivat käyttää rautamalmin pelkistyksessä koksiihiilen sijasta sähköstä valmistettua vetyä. Näin saataisiin Suomen merkittävin fossiilisen CO₂-lähde (Raahe SSAB) pienenemään murto-osaan aiemmasta. Komission kaavamaisella tavalla laskettuna tämä tavoite on vastoin energiatehokkuutta, vaikka se on ilmastotavoitteen kannalta elintärkeä. Tuuli- ja aurinkosähkön konvertoiminen vedyksi on hyötysuhteeltaan 70-80 %, jolloin Suomen primäärienergiatehokkuus laskee. Koko vetytalous tulee muualla kuin liikenteessä lisäämään primäärienergian käyttöä. Komission suunnitelmissa ei ole tätä indikoitu.

Komissio ehdottaa, että Suomen on muutettava julkisia rakennuksia nollaenergiatasolle kovaa kyytiä. Valtioneuvosto toteaa ” *Velvoitteen perusteella Suomessa on peruskorjattava rakennuskantaa, joka ei ole peruskorjauksen tarpeessa.* ” LUT-yliopisto huomauttaa, että iso osa julkisia rakennuksia on myös suojeluvelvoitteen piirissä. Tällöin tiukasti suojeltujen rakennusten ikkunoiden ja seinärakenteiden korjaus on mahdotonta, samoin saattaa moni muu energiansäästötoimi olla mahdoton. Valtioneuvosto toteaa, että ” *sellaiset päästökaupan piirissä olevat toimet, jotka on tehty energiatehokkuuden edistämiseksi, voisi hyväksyä säästöksi.* ” LUT-yliopisto haluaa saattaa tietoon että Suomen teollisuudessa on runsaasti mahdollisia ja isoja energiansäästämahdollisuuksia. Usein kuitenkin niiden takaisinmaksuaika on yli 5-vuotta ja lähellä 10-vuotta. ne eivät siis toteudu markkinarahoitteisesti. Suomella ei ole erillistä energiatehokkuusrahastoa, josta teollisuuden energiansäästöä voisi toteuttaa. Tuen antaminen teollisuudelle todetaan usein Suomessa mahdottomaksi antaa juuri teollisuuden tukemisen sääntöjen pohjalta. Siksi olisikin tärkeää että selkeytettäisiin komission kanssa millaista tukea saa antaa, kenelle ja millä ehdoilla.

Lisätoimenpiteet, joita LUT edelleen esittää

LUT yliopisto esittää, että

- 1) IPPC BAT BREF prosessiin tulevia mahdollisia uusia energiatehokkuusvaatimuksia pitää alkaa pohtia kansallisella tasolla, jotta velvoittavaan sääntelyyn voidaan vaikuttaa. BAT BREF dokumentit ovat merkittävän uusia investointeja säätelevä väline. Tätä edesauttaa, jos kotimaasta on riittävät referenssit toteutuneesta kulutuksesta.
- 2) Sääntöjä, joiden avulla toteutetaan ”energiatehokkuus ensin periaatetta”, aletaan soveltaa YVA menettelyssä, jolloin näkemys energiatehokkuuden tasosta ja mahdollisista toimenpiteistä paranee.
- 3) Selkeästi tuodaan esille, että ensisijainen tavoite Suomelle on koko energiajärjestelmän hiilineutraalius ja edelleen hiilenegatiivisuus, jota varten joudutaan rakentamaan lisää mm. tuuli-, aurinko-, ydin- ja biovoimaa. Tämän ohella pyritään Suomessa kaikkiin keinoin niin teollisuutta, rakennuksia kuin energian tuotantoa kehittämään energiatehokkaampaan suuntaan edistään energiadirektiivin henkeä. Näiden toimenpiteiden yhteisvaikutus on nähtävissä loppuenergiankäytössä, joka ei saa olla ajava indikaattori.
- 4) Otetaan pohdintaan, voidaanko esim. metalli-, kemian- ja metsäteollisuuden laitosten isoja yli 100 M€ uusintainvestointeja tukea ilmasto- ja energiatehokkuusperustein ottaen huomioon EUn linjaukset teollisuuden tuesta.

Lausunnon on laatinut LUT-yliopiston asiantuntija professori Esa Vakkilainen.

Juha-Matti Saksa
rehtori